

Kim günäkär? / satiriki hekaýa

Category: Hekaýalar, Kitapcy, Satiriki hekaýalar, Sözler

написано kitapcy | 23 января, 2025

Kim günäkär? / satiriki hekaýa KIM GÜNÄKÄR?

- Mümkinmi?!
- Hä, gel!
- Serdar Kerimowic, men ýaşlar gazetinden. Ýurdumyzda çaga ölüminiň sebäpleri barada sizden interwýu almaga geldim.
- Náme almaga?
- Interwýu, ýagny, sorag-jogap alyşmaga.
- Hä, şeýlemi, gaty gowy. Soraber, jogabyny bereýin.
- Ine, siz şäheriň çagalar keselhanasynyň baş lukmany bolup otyrsyňz. Nebsimiz agyrsa-da, keselhanaňyzda dünýäsini täzeleyän keselli çagalaryň ençemesi ýüze çykýar. Munuň sebäbini nämeden gözlemeli?
- Päheý-de welin, bu ýerde gözläp oturasy zat ýok. Keselden. Aýdaly... Ýogsa-da maşynyň barmy?
- Ýok.
- Hamana bar ekeni diýeli. Şol maşynyňam bir ýeri döwüldi. Indi oňa zapas shaý tapmaly. Ony tapanyňdan soňam, tejribeli ussa. Dogrumy?
- Dogry!
- Ana, biziň işimizem şeýle. Syrkaw gelýär. Emma ýeterlik derman tapdyrmaýar. Derman bolmasa keseli nädip bejerjek?
- Bagışlaň welin, gadymlar dermansyz-zatsyzam-a bejeripdirler. Gadymy tebiplerimiz bolsa hoşamaý söz syrkaw adamlar üçin dermandanam täsirli diýipdirler.
- Ýalan, bary ýalan! Ynanmasaň häzir ikimiz keselhana, näsaglaryň ýanyna baraly. Uzakly günläp olara hoşamaý sözler aýdyp oturaly. Sagalsalar aýdanyň bereýin.
- Şeýle-de bolsa, käbir syrkawlaryň aýtmagyna görä, siziň lukmanlaryňzdan hoş söz eşitjek bolandan, ýürek edip, dükanlara giren ýagşymış.

– Ýalan! Barsy jypdyrma. Bu bir bizden içi ýananyň tapýan gürrüñidir. Para alýar, kesellere dürli hili seredýärler diýip, ýeňsäňden gybat edýänlerem bar.

– Diýmek, onda esasy sebäp, dermanyň ýetmezligi-dä?

– Edil özi!

Men baş lukman bilen hoşlaşdym-da, şäherdäki respublikan dermanhanalar uprawleniýesiniň başlygynyň gaşyna bardym.

– Gazetden diýdiňizmi?

– Hawa.

– Gaty gowy. Kömek ederis. Size haýsy dermanlar gerek?

– Altyn Täjowma, maňa derman gerek däl. Ýurdumyzda çaga ölüminiň esasy sebäpleriniň biri derman ýetmezçiliği diýdiler. Şol sebäpli-de bu babatda siziň bilen gürrüňdeş boljakdym. Näme üçin dermanlar ýetmezçilik edýärkä?

– Oňa ýylanlar günükär. Şolar zäher bermeseler, dagy nireden aljak?

Men ýene-de oýa batdym: «Eýsem, çaga ölümine hakykatdanam ýylanlar günükärmikä?»

Ertesi komandirovka alyp, Garrygala – ýylan tutujylaryňka ugradym. Ýylan tutujylaryň başlygyna öz matlabymy duýdurдум welin, onuňam içi ot bilen ýalyn ekeni.

– Wah, işimizi gördüler. Tutar ýaly meýdanda ýylan galдыmy? Yerleri özleşdirýärler, adamlaram gören ýylanlaryny ýok edýärler. Ine, şeýdibem olar azalýarlar. Bizde bar bolan ýylanlaram garraýarlar, ýogalýarlar. Olaryň öwezini dolmak bolsa, görgi. Onsoňam, dermanlar diňe ýylanlardan däl, dürli ot-çöpdenem alynýar ahyryn. Yöne, bizde olara kän bir üns berlenok. Gör-ä, ýyl geldigice klimat üýtgüp gidip otyr. Soňky ýyllarda ýere düşýän ygal düýpli kemeldi. Otlar ýaňy gögerip başlandan gurap gidýärler. Bu bolsa; ösümlikler bilen birlikde jandarlara-da uly urgy. Eger ýagday ýu gidişine gitse, onsa birnäçe otlar tohum-tiji bilen ýok bolup gider.

– Diýmek, çaga ölümine biziň tebigatymyz günükär-dä, şeýlemi?

– Elbetde. Tebigat gowy bolsa, dermanlyk otlaram, ýylanlaram köp bolar. Olar köp bolsa, dermanam bol bolar. Derman bolsa, keselem azalar.

Men şol gün yzyma gaýtdym-da, göni Tebigaty goramak baradaky

respublikan jemgyýetiň başlygynyň kabinetine kürsäp girdim. Biz gadyrly salamlaşdyk. Soňra men özümi gyzyklandyrýan sowal bilen Maşat Hasanowa ýüz tutdum.

– Aýtsaňyzlaň, ýurdumyzda çaga ölümine biziň tebigatyrgyz günükär diýýärler welin, ugrunda barmy?

– Ýalan! – Hasanowyň ýüzi pişik gören itiňkä döndi. – Bary ýalan! Hemmesone adamlaryň özleri, aýratyn-da dogtorlar günükär. Keseli bejerip bilmeseler, bahanany başga ýerden gözleyärler. Medikler günükär. Kasam içişleri ýaly ak ýurekden işleseler, keselem azaljak, ölümem. Hut şeýle!

Men kowulyp çykarylmaýygym üçin, seresapsyzlyk bilen oňa ýene-de sowal berdim:

– Siz gaty dogry aýdýaňyz. Ýöne, hälki aýdyşyňz ýaly, biz – adamlaryňam günäsi bolmaly.

Ol birazajyk açylyşdy.

– Köp, gaty köp. Kosmosa yzygiderli uçup, asmanyň azon gatlagyny eleme-deşik etdik. Ýadro ýaragyny synagdan geçirjek diýip, howamzyň akymynyň režimini bozduk. Şeýlelikde pasyllaryzymz tebigatyň kanunu boýunça gelmedi. Ýerden bol hasul aljal diýip, nitrat diýdik, sitrat diýdik, gerbisid diýdik, garaz ýerimizi, ondan alýan önumlerimizi zäherledik. Olaram çagalarymyza iýdirdik. Ine, şeýdibem, çagalarymyzy öldürýänem özümüz bolduk...

Men Hasanowyň kabinetinden atylyp çykdym. Şonda dumanlap duran Büzmeýin şäheri göz öňüme geldi.

«Eýsem, çaga ölümine näme günükärkä?». Şeýle oýlar bilen duralga gelip, «Ikarus» marşrut awtobusyň yzky gapysyndan münüp, yzky aýnanyň öňüne baryp, uzyn maşyn akymyny synlap durdum. Magtymguly shaýolunyň depesi maşynlardan çykýan tüsselerden bolsa gerek, uzaboýuna gara zolak bolup görünýärdi.

Awtobus zarynlap ýerinden gozgandy. Şonda onuň turbasyndan çykan gara tüsse, Günü gujagynda gizlän gara bulut ýaly, ejesi bilen duralgada başga awtobusa garaşyp duran çaganyň üstünü büredi...

Jorageldi SAPARGELDIÝEW. Satırıki hekaýalar